

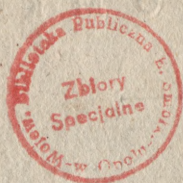
180.
PRZESTROGA

D L A

ISPOŁZIOMKÓW

NA ROK 1809.

w Wrocławiu 1808.

99815

943.8

„Zbiory Śląskie”

K 133.78.58

F

096266

Przybliża się w reszcie nader ważna chwila kochani Społziomkowie, w której za Sprawą Waszą ma zniknąć wszelki nieład na ziemi Polskiej, w której Oycowski Zamiarom nacyotliwszego z Krolów, skutecznie odpowiedzieć należy. Obłudnie lub nierozsądnie ten twierdzi, kto w Was wmówić usiłuje, że Seymiki i Seym przyszły, czczym tylko obrządkiem, który z obojętnością odbyć i byle iako przepis Konstytucyi

(1)

uskutecznić macie. — Od cnoty, talentów, mądrości, energii, mocy charakteru Posłów, których obierżecie, Sława, porządek, a może poniekąd Losy dalsze Ojczyzny — zawisły, przez roztropne użycie prawa Wybioru, okażecie iak daleko, i iak mocno Was obchodzą doskonałość prawodawstwa Cywilnego i Kryminalnego, utrzymanie i opatrzenie przyzwoite narodowego Woyska, umiarkowanie wydatków publicznych, sprawiedliwy rozkład podatków i ciężarów krajowych, — Organizacya duchowieństwa, żydów, Edukacyi, ożywienie Kredytu, podźwignienie rolnictwa, handlu, rękodzieł, słowem: urządzenie Ojczyzny Waszey w sposób dla wszystkich Mieszkańców naydogodniejszy, przed Europą zaś a szcze-

golniey w Oczach Wskrzesiciela Naszego Sławę i świetność Imieniowi Polskiemu iednający. — Wprawdzie Konstytucya Xięstwa kładzie na Seymie tamę namiętnościom i wielomowności, którą w tak gorszącym sposobie dawniey grzeszyliśmy, niedozwala więc tém samém owey przewagi, iaką sobie częstokroć w naradzeniach publicznych acz nieroztropny i niemoralny, lecz śmiały i wymowny poseł ziednać potrafił, *) forma atolinowa obrad publicznych, przez Konstytucyą przepisana, niekrępie by-

*) Vidimus totius malo publico irritos dissolvi Conventus, et universorum salutem pendere, a Civis perversi arbitrio, qui, si sit Orator adolescentulus aut ambitu, vel rei privatae studio avarus Senex, tum nullo successu Comitia diffuere, proh amen-tiam! Deus aut priscam Polonis mentem, aut efficax aliquod remedium periculosae huic libertati adferat, Kozuchowski Climi.

naymniey działalności cnotliwych, światłych i zaufania naroduwartych reprezentantow, ktorzy godność indywidualną, z świetnością funkcyi łączyć potrafią. Baczni na okropne doświadczenia Narodu; pomniemy, iż ani nikczemuń uleganiem ani na wszystko Świętokradzko targającą się dumą i zuchwałością, grzeszyć już się nikomu nie godzi. —

Błaga Was i zaklina Ojczyzna, zacni Reprezentanci Narodu, aby przyczyny Zguby i upadku naszego były zawsze obecnemi w pamięci waszey *) abyście z ufnością nieograniczoną do Tronu naycnotliwszego z Krolów się przybliżyli, i z nim Du-

*) Dissidia inter principes et status mors boni publici quod mala in Viscera Reipublicae invexerit, quod gloriosa impederit Comitia? Deus novit, Hoc malo cecidimus (nowi także Koźuchowski.)

sza i sercem połączeni, temu Oycu Narodu uszczęśliwić Nas pragnącemu z otwartością na jaką zasługnie, przekładali prawdziwe potrzeby i życzenia Wasze! NAPOLEON, Europa, zwroconą na Was Uwagę mają, do wieść potrafcie zapewne, że nie tylko w zbroi ale też i w todze, Polak na Sławę zasługiwać umie, że reprezentować ten waleczny wskrzeszony na nowo Narod, godni iesteście. Już wszelkie dawne więzy rozkute, już chaniebne przegrody, dzielące Synow iedney Matki przez Konstytucyą zwalone, już pochodnie fanatyzmu na zawsze zgaszone zostały, kiedyż sposobność, kiedyż powinność większa uorganizowania się zupełnego i osiągnięcia rozumnych na Konstytucyi ugruntowanych Ustaw, oka-

zania świata że Polak sam z siebie nigdy nie był podłym, nierządnym, niesprawiedliwym, burzliwym, lubo niezgody domowe przez sąsiedzkie Dwory i Magnatów ustawicznie podżegane, do spodlenia go, z demoralizowania i zaburzenia dążyły. Przenieście się w myśli do następnych pokoleń, zacni Reprezentanci Narodu, i wystawcie sobie Wdzięczność którą Wnuki, Wnukom podawać będą, jeżeli te pierwiastki Ojczyzny chwalebnie za staraniem waszem rozwiniąć się potrafią. Okazać powinniśmy że nie obszerność granic Kraiowych, nie obfitość Złota i Srebra, nie mnogość Woyska, lecz roztropność, Cnota, Męstwo, pracowitość, i rządność Mieszkańców, Kraiu siły, płody, bogactwa i granice nawet nieia-

ko podwoić, od Napaści Ojczyznę zabezpieczyć, potrzeby Publiczne opatrzyć, zgoła, Kraj wewnątrz szczęśliwym, zewnątrz szanownym uczynić są w stanie.

O byśmy się tylko Wszysey przeięli duchem sławnych przodków naszych.

Owym ogniem Niebieskim, którym pałając, prawe ich Serca wszrod niebezpieczeństw publicznych, wszrod ruin i Spustoszenia Kraiowego, nigdy narzekać, na byt prywatny się oglądać, a dopieroż nikczemnie rozpaczać nie umiały. Brzydzmy się udatną łagodnością Rządów Zaborczych, nie dajmy się łudzić owemi umiarkowaniami na pozor podatkami, jeżeli jest jeszcze taki który był tych pozłacanych Kaydan żałował, któryby się nie przekonywał, iż czasy natężenia

Sił przeminą, lecz stały pokoy szczęśliwość i bezpieczeństwo dla Niego samego ieszcze i przyszlých naszych pokoleń nastąpić koniecznie muszą, ten niech pomni na pamiętne przez Leszczyńskiego niegdyś wyrzeczone Słowa, „Wolę żelazną wolność, niż złote Kaydany.“ — *) Męstwo i wytrwałość wszelkie przeciwności i trudności przewyciężyć iest w stanie; kto te posiada ten się tylko nazywać może prawym Mężem, prawdziwym Patriotą i cnotliwym Obywatelem, ieżeli zaś zniewieściła iego Dusza w te się uzbroić nie może, iest nikczemnikiem w którego żyłach Krew Polska nie płynie! lecz przebieżmy iuż same w krotkości

*) *Malo ferream libertatem quam aureum servitium.*

Materye ktore mają bydź przedmiotem deliberacyi Seymu przyszlęgo, zastanowiwszy się wprzod nieco nad Formą iaką zachować Konstytucya przepisuie. Projekta wszelkie do praw, przychodzą od Tronu i roztrząsane będą przed Izbą Poselską, zezwolenie teyże Izby więkzością głosow iest nieuchronnie potrzebne, ieżeli Projekta od Tronu podawane mocy prawa nabrac mają, czyliż nie dosyć do zrobienia baczny Tronu aby tylko projekta doskonałego wytrawienia i mądrości cechę na Sobie noszące, dobru Publicznemu istotnie dogodne, Izbie Poselskiej do przyięcia podawane były.

Szkoduieź Narod na utracie prawa, zrywania Seymow lub owey burzliwej diskussyi, ktora tylko wielo-

mownym Intrygantom lub Jurgeltnikom obcych dworów, i krajowych Moźnowładzców, tak przydatną była, każdy prawdziwy patryota, każdy rozsądny Człowiek więcej czyni niż mowi, i ze wstydem tylko przypomnieć sobie Czasy obłąkania i Nierządu może. Wspomniemy nawet na Sejm ostatni Konstytucyiny, odetniemy Czcze lub obłudne deklamacye złośliwe przyczynki, i gorszące nawzajem sobie oddawane potwarze, a przekonamy się za pewne że gadanina największą Część Czasu struła, naydroższa pora działania zpełzła a Cztery lata Woyny Turreckiey niewystarczyły Seymowi do uorganizowania zupełnego Kraju, i postawienia go w sile zdolney do odparcia zemsty którą przewidywać nie trudno było. — Prawdziwe Znamie

Wszechwładztwa Narodowego, gruntuie się na władzy przyięcia lub odrzucenia projektow, a podawanie tych bezposrednie i diskussya nie może bydz rozsądnie każdemu dozwolona, czyż bowiem każdy iest zdatnym i godnym do tak ważney i świetney posługi? Naycnotliwsi, nayroztropnieysi, i nayświatleysi z Posłów powołani tylko bydz do niey powinni, tak chce mieć zdrowy rozum i Konstytucya. Bądźcież zatem nader baczniemi i skrupulatnemi Reprezentanci Narodu! aby Wybior Kommissyow przez Was uskutecznić się maiący, padł na Ludzi opinią i ufnością publiczną zaszczyconych, a w ten Czas nowe znaydzenie pobudki do Wdzięczności Napoleonowi, który utrzymując reprezentacyą wskrzeszonemu przez siebie Na-

rodowi tą nową Formą, prostą i rozsądną potrafił zniszczyć Zródło obrzydłej Anarchyi i Niezgod które Polskę do upadku i śmierci polityczney przywiodły:

Pomiiam dla krotkości Senat, którego zezwolenie lub odrzucenie, staie się nieledwie obojętną podług Konstytucyi rzeczą, a przystępuię do materyi samych. —

Prawodastwa Cywilne Kryminalne.

Konstytucya Kraiowa wskazuje nam nadal iedyną podstawę prawodawstwa Cywilnego w Kodexie Napoleona, który iako przez samego Cesarza tudzież nayznakomiłszych Filozofow i Prawnikow Francuskich układany, winni iesteśmy szanować, lekkomyślnie do odmian nieprzystępując, nie tylko dla tey przyczyny iż nic rozumniejszego na to miejsce ułożyć i wystawió

nie jesteśmy w Stanie, lecz że i Napoleona łatwo obrazić przez to mogli byśiny. — Możeż kto rozsądnie poczytać śmieszną łataninę praw naszych w Wieku XIX. za przyzwoitszą dla Narodu ucywilizowanego nad Kodex Napoleona? możeż ową słabą nie iako pałęczyne dla każdego z możliwych i bogatych za dostateczną, do powściągnięcia namiętności indywidualnych wystawiać; — Jeżeli prawdziwy jest obraz sprawiedliwości dawney Polskiej którą Krasicki w Doświadczeńskim, K. 1. R. X. maluje, *) Narod

Nasz

*) Kto ma sprawę, trzech rzeczy mu do wygranej trzeba; pierwsza kredyt własny lub wsparcie mocnych protektorów, druga przyjaźń lub pokrewieństwo z Sędzią, a w niedostatku, ten dzielny sposób, którego lubo wyrazić, nieśmiem, w potrzebie, jednak wyrowna lub więcej dokaże nad przyjaźń i pokrewieństwo. —

Nasz żałować iey nie może lecz owszem brzydzić się nią musi. Czyliż wreszcie z Konstytucyi nowe wcale nie wynikły między nami stosunki które w związku żadnym z prawami dawnymi rozrzuconemi po licznych IVoluminach już nie zostają. — Kodex Napoleona jest zatem rzeczą świętą ktorej się iedynie z największą ostrożnością dotykać godzi; Radząc ostrożność, pogardzając bezczelnością tych którzy dla spopularyzowania się iakiegoś lub niedawszy Sobie pracy różważenia dostatecznie Kodexu przeciw niemu bluźnią; nierozumiem przez to ażeby żadney odmiany lub dodatku czynić nie wolno było, nie tylko Konstytucya ale i sama opinia publiczna odmian takowych dozwala, i one wskazuje, iak tego mamy dowód

oczywisty na Formie Hypoteki Rządu Pruskiego w ktorej żadney odmiany przypuścić niechciała.

Tłumaczenie Kodexu na Polski ięzyk, powinno być iasne i przez Rząd przyjęte, tak w Krolestwie Neapolitańskim i Westfalskim zrobiono i nie text Francuski, lecz tłumaczenie za klassyczne przez Rząd ogłoszone niech służy za prawidło Sędziom w wydawaniu Wyroków. — Reforma w naszej Sprawiedliwości była rzeczą nieuchronną, lecz zastosować ją należy do położenia i Natury Kraiu naszego. —

Zali się Narod że mnogość i niedostatek razem bezprzestannie zmieniających się ustaw, i przepisu Porządku processowego w zupełną go Anarchią co do wymiaru sprawiedli-

wości pogrążyły; słusznie aby i Kray Nasz na wzor innych osobną Klasę Prawników, teorią prawa z praktyką łączących posiadał, lecz nim ta Klasa uformowaną zostanie, nim usposobione na Sędziów Indiwidua że Szkoły Prawa otrzymamy, życzyć należy aby się Sądy Pokoju i I. Instancyi Kadencyami odbywać mogły, na ten czas by nie zbywało zapewne na Mężach cnotliwych, rozsądnych, i sprawiedliwych z Klasy Właścicieli, którzy się od szanownego tego Urzędu wymawiać nie będą mieli przyczyny, a może go wcale bezpłatnie piastować są gotowi; na ten czas uyrzemy w Sądownictwie z mniejszoną Liczbę owej młodzieży nie-doletniey którą Wiek sam i zwykle mu towarzysząca lekkomyślność, nie-

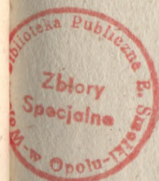
zdołną do tego poważnego Urzędowania. *) Szczerze także zaiąć się powinien Rząd zapobieżeniem zdzierstwu, iakie przy Szportlowaniu i przyimowaniu Aktów publicznych tak gorę wzięło, iż nawet Rząd Pruski który z tych miar powszechnie nieukontentowanie w Polakach na Siebie ściągnął, wporownaniu zdaie się łagodniejszy i znośniejszy. Szczęściem to dla innych krajów nazwać można iż Narod który pod Napoleonem Ořeżem w Europie panowanie swoje rozpostrzec umiał, w Massie światła onęż nie iako celuie. Kodex

*) Juventus simillis cogitationibus primis quae secundis sapientia cedunt.

Judicem oportet esse potius eruditum quam ingeniosum, venerabilem quam gratiosum magisque deliberativum quam confidentem.

Bac. Veru Serm.

Kryminalny świeżo w Francyi wygotowany, stanie się zapewne tak iak Kodex Cywilny Napoleona, iedyną i powszechną Xięgą praw Kryminalnych dla większey Części Europy. — Brak praw Kryminalnych u Nas codziennie czuć się daie, liczba winnych się pomnaża, więzienia obić ich nie są w stanie, Skarb niezmierne ponosi wydatki. Spieszmy się przysposobić sobie ten Kodex aby tak wielorakim i nagłym potrzebom Kraiu i z tey strony iak nayrychléy zadosyć się stało. —

Materye Skarbu ty- czące się.

Jeżeli Materya prawodawstwa Cywilnego i Kryminalnego jest arey ważną, Materya Podatków i ich użycia naybliżey obchodzić musi Narod, Kommissya zatem Skarbowa składać by się winna z naydzielniejszych Członków Seymu, choćby tylko szło, o zaprowadzenie oszczędności w wydatkach Publicznych na których miliony niezawodnie ieszcze oszczędzić można.

W systemacie terazniejszym bez pomnożenia dochodów publicznych obeyść się Polska nie może, trzeba więc aby podatki ile bydź może wyrównane i sprawiedliwie rozłożone były: między zrzodłami ktore przepomniane żadną miarą bydź niepowinny, stawiają zaraz na myśli Dobra Narodowe, rozdarrowane przez Rząd Pruski; Bezczelnie się ten naigrawa z opinii i Światła Narodowego ktory dobra te Puklerzem Wiary Publiczney zasłonić pragnie, lub ie do iedney Klasy z darowanemi przez Cesarza Francuzów liczy. Rząd Pruski był naiezdniczny i gwałtem przywłaszczony, okupacya Pruska była zbrodnią na Polsce popełnioną iak to sam Napoleon tyle kroć głośno dał słyszeć; możeż przywłaszczyciel wydartą własnością słu-

sznie szafować, gdybyśmy i to przypuścili same Prawa Pruskie zabraniały Krolom alienacyi Dóbr do Korony należących, zostawując im iedynie wolną dyspozycyą nad dobrami prywatnie nabytemi (*Schatullen - Güter*). —

Procz tego Fryderyk Wilhelm Krol, przez skutek rozpustnego życia, na umysle osłabiony, niegodziwie przez Faworytów chciwych łupu oszukany został ktorzy wartość dóbr tych tylko, na piętnaście Milionów Złotych Polskich mu pedali, lubo ta przynajmniej 6 razy tyle wynosi, i ta przyczyna ieszcze nieważność nabycia dostatecznie dowodzi. — Mała tylko Dóbr tych Częstka znayduie się teraz w ręku innych Nabywców ktorzy ich tannością złudzeni i powszechnie się

na raty co do wypłaty Kapitałów układając znaczne Summy zagranicznym Pruskim donatoryuszom winni pozostali: Jeżeli Seym powodując się niewczesną Litością i przez względy iakie Osobiste całkowitego zwrotu tych dóbr Narodowi niegodziwie wydar tych, bez żadney excepcyi niepostanowi mniey Kray i Skarb Publiczny skrzywdzi; — zwracając tym Nabywcom zebranemi z wkupna na czynsz wieczysty pieniędzmi, opłacone przez nich donatoryuszom Pruskim Summy, aniżeli gdy pominie całkiem zrzodło tak obfite, i Narodu własnością niezaprzeczoną będące. —

Narodowe Dobra Generałom Francuskim darowane nie mogą być słusznie do iedney Klasy liczone z dobrami donataryuszów Pruskich. — Pra-

wo Zwycięscy, wdzięczność wskrzeszonego iego Siłą Narodu usprawiedliwiają nadania takowe w oczach każdego Polaka i potomności, należy się nawet przez akt uroczysty Seymu te donacyą Napoleona zatwierdzić, waruiąc iednak aby donataryusze do podatków i Ciężarów Publicznych zarowno z innemi Właścicielami Dóbr ziemskich należeli. Sami Generałowie Fzancuscy przekonać się muszą iż ten iest iedyny sposób aby iako Społbracia i Społziomkowiekochani od Nas i uważani byli, zapobiegając wszelkiej zazdrości i nienawiści która się naturalnie w Sercach dzieci zaszczepia, skoro ich Matka różnicę iakową między niemi przypuszcza i iedne więcey nad drugich faworyzuie. Tak dobra od Donatoryuszów

Pruskich w indykowane, iako i pozostałe Narodowe wypuścić w dzierżawę wieczystą należy. Rząd Pruski dał nam przykład w tey mierze godny do naśladowania, w dziedzicznych swych Krajach, gdzie naywiększa Część Intrat Ekonomii Narodowych składa się z Czyszów Włościańskich wolnych od wszelkiej ręczney robocizny; te Intendenci od Rządu postanowieni pobierają i takowe do Kass głównych, odsyłają, chcący się obszerniey o użyteczności takowego układu przekonać, przeczyta pismo przez JP. Biernackiego świeżo w Wroławiu wydane, i gruntownie użytek takowey zmiany robocizn na Czysze dowodzące. Następnie obmyślić należy sposób porównania podatku 24 grosza. Jeszcze za Seymu Konstytucyinego potrzebę

tego uznano, lecz upadek Polski, tak zbawienny zamiar wniwecz obrocił. Lubo podatek z Intrat Czynszowych podwyższonym być nie powinien, podatek 24 gr, directe gruntowy drugie tyle zapewne czynić będzie dla Skarbu bez uciążenia Właścicieli jeżeli Koekwacya do skutku przyjdzie; skoro Prefektów Departamentowych ożywia duch dobry i gorliwość dla dobra Ojczyzny dzieło to z wielką łatwością uskutecznione być może, lecz sam Sejm powinien ustanowić Cenę Zboża do Intrat podanego, ude-terminowaną z ostatnich Lat 6, w Miastach głównych i portowych Departamentu każdego. Podatek Kominiowy jeżeli się pozostanie naszemu tylko Kraiowi właściwy, lecz już znany i w zwyczaj wprowadzony: zro-

wnany być winien w całym Xięstwie, skoro powyższe Zrządła niewystarczają, pozostaie się zastanowić nad podatkiem zbytkowym i mobilia-rym (*impot somptuaire et mobili-naire*) do którego ustanowienia i wyciągnięcia Nauka Ekonomii polityczny i Kodex Administracyiny Francuski właściwe wskazuje środki, nad podatkiem od Kapitalistów, nad Akcyzą i podatkiem Konsumpcyiny. — Dochodem papieru Stemplowego, od Sukcesyów i wszelkich transakcyów tudzież Czynności, tak Sądowych iako też Administracyinych, nareszcie nad ustanowieniem stałej Stopy Mennicznej; aby związki handlowe z Sąsiadami podobnej iak dotąd nie doznawały przeszkody. — Sejm zapewne deliberować niezanied-

ba. Zbytecznie byłoby roztrząsać korzyści lub szkodliwość z rozmaitego sposobu podatkovania wynikające przed tak światłym iak iest Sejm z reprezentantów Narodu złożony, zgromadzeniem, zgodzi się na to zapewne iednomyślnie że nim do rozmiaru i Kadastru generalnego dojdziemy należy starać się wszelkimi sposobami, aby Departamenta, Powiaty i Właściciele, ile możliwości w Ciężarach podatkovania porównani iak nayrychley zostali, a do tego mądrość Krola i Seymu, naystosownieysze przedsięwziąć iest zdolna Szrodki. —

Przebiegłem iuż w krotkości materye prawodawstwa Cywilnego, Kryminalnego i Skarbowego, ktoremi Sejm przez wyznaczone z łona swe-

go Kommissye, wraz z Władzą Wykonawczą bezposrednio zatrudniać się ma obowiązek z Konstytucyi wpływaiący przystąpię teraz i do tych, do ktorych posredni nieiako wpływ ziednać sobie może. Oyca Narodu, naycnotliwszego i nayprzywiązańszego do Ludu Monarchę obrażać nie będzie światło i gorliwość zgromadzonych na Sejm reprezentantów, a potrzeby Narodu z otwartością uszanowaniem winnym i Ufnością Oycu przez dzieci przełożone ściagną nieomylnie na siebie uwagę tego Najlepszego Krola. — Procz tego Narod maiący Władzę stanowienia o podatkach Krajowych ma naturalnie w ręku naydzielniejszy Szrodek utrzymania od Tronu Ustaw, ktore za nieuchronnie potrzebne do ustalenia

pomyślności swojej poczytuie. O wieleż to ieszcze niedostaie do zupełney Organizacyi Narodu! rzućmy Okiem na podział Diecezyow naszych na Stan oświecenia duchowieństwa, na Jego Seminaria a przekonamy się zapewne że Konkordatu z Stolicą Apostolską w tey mierze iak naypilnieysza, okazuje się potrzeba. — Zastanowmy się potém nad żydami którzy tak znaczną Część Ludności Kraiowej stanowią, możemyż tylko pozostać na tém aby w używaniu praw Obywatelstwa do 10 Lat zawieszeni byli, trzeba reformy żydów zupełney, trzeba ich wcielić nieiako w masę Ludności Kraiowej, trzeba ich przerobić na poczciwych i użytecznych dla niey obywateli. — Jakże by to odrodzenie żydów przedsię-

wzię-

wzięte bydź mogło nayskuteczniej? moim zdaniem przez *Sanhedrin* Polski z nayświatlejszych rabinów i Członków wyznania Moyżeszowego złożony. Decyzye *Sanhedrinu* Francuskiego do kraju Naszego zastosowane bydź mogą, a potém dopiero przedsięwziąć należy potrzebne odmiany polityczne z tą liczną Klasą Ludzi w kraju Naszym osiadłych, lecz reforma Żydów przez żydów samych zaczęta bydź musi. Jeżeli duch tolerancyi Wiekowi Naszemu właściwy i na żydów sprawiedliwie się rozciąga, z drugiej strony obowiązkiem iest Rządu, starać się aby żydzi do używania praw obywatelskich iak nayrychley usposobieni byli, i wzajemnie powinności Obywatelskie pełnić byli w stanie. Konsystorze z

żydów światłych złożone, Edukacya i Konskrypcya z Chrześcianami wspólna wielkimi są szrodkami do zamalgamowania żydów z ostatnimi. Przedsięwzięte szrodky do ucywilizowania Włościan naszych, których przyrodzenie i Konstytucya wolnemi ogłasza, są niedostateczne, Rząd gruntowniej i czynniej do tego Celu zabrać się powinien, przypisać należy dobroci Charakteru prostego ludu naszego iż w tém rozprężeniu powszechném niewidziemy popełnionych żadnych zbrodni ani osobliwszego zamieszania, którychby się nieledwie spodziewać trzeba było. Handel, Fabryki rękodzieła, dzielniejszey także niż dotąd potrzebują opieki, jeżeli istotnie Kray nasz w kwitjącym widzieć chcemy stanie; Fundusze mi-

łosierne przez Xięży lub Miasta zagarnione, *) nieściągnać, na Siebie także rychłej baczności Rządu, Edukacya i Instrukcyja Narodowa będzie się kończyć na pięknie się wydaiących ogłoszeniach i samych bezskutecznych Urządzeniach? niedosyć że pod okiem Rządu w Warszawie Edukacya iako tako iest urządzona, w całym Kraiu urządzona i zaprowadzona być powinna, jeżeli Rząd naygłówniejszy względem wzrastających pokoleń chce dopełnić powinności. — Zbytecznie byłoby podawać w teymierze iakie Uwagi,

(3)

*) Tanta impietas est carnem nostram despicere in fratribus, ut pauperes neglexisse sit occidisse, illis etiam subtraxisse aliquid sacrilegii instar esse censeatur.

Przytuski.

które każdy znający wyborne dzieło JX. Szwykowskiego i Niemejera, zrobić jest w stanie.

W o y s k o.

Wurządzeniu Woyska potrzeba koniecznie zaprowadzić iak naysurowszą oszczędność nie co do iego Liczby, o ktorey zmnieyszeniu żaden rozsądny i prawdziwy Patryota pomyśleć nie może, ale zmnieyszenia kosztownych Sztabów, przerobienia 3 Dywizyi na dwie, skassowania zbytecznych Generałów - Majorów, Kommissarzów, Inspektorów, Pod-In-

spektorów Adjutantów i. t. d. życzyć musi. Każdy także spodziewa się ograniczenia Nad użycia w promocyi Adjutantów z krzywdą zasłużonych Officerów, urlopowania pod Czas pokoju połowy Armii na 4 Miesiące pory letniej, utrzymania i zaprowadzenia zwyczaju, aby Włóścianie w Dobrach Narodowych podług Anszlagowey Ceny pewną Część Zboża do Magazynów dostawiali, zatrudnienia Fabryk Krajowych dostarczeniem potrzeb dla Woy-ska które po większey Części z Zagranicy dotąd sprowadzano, zasługuie to wszystko, aby silnie i dobitnie przełożone dobremu Krolowi zostało.

P o l i c y a.

Mamyż ią dotąd właściwie w Kraiu? Miasta Nasze, tak iak ich rachunki nie są zupełnie dotąd zapomniane, panuieź w nich przyzwoity dozór nad Budowlami, bezpieczeństwem i porządkiem, nadużycia Cechowe, nietrwaiąź dotąd wszędzie? Mamyż potrzebną liczbę zdatnych Lekarzy, Bab, Chirurgów, Konowałów i Szkoły w ktorych by się takawe Oso-

by tworzyć mogły, Włoczęgów i Złodziei liczbie bezkarnie się pomnażającej nie położymyż raz na zawsze skuteczney Tamy, wszakże tak w tey odnodze Administracyi, iak i w innych nie potrzeba tylko Geniuszu naśladowniczego i Wiadomości, co w innych Kraiach w tey mierze postanowiono, a Kray nasz od hańbiącego Nas nierządu zabezpieczony być może. — Mamy Krola naylepszego iakiego nam Opatrzność przez ręce Napoleona nadać tylko mogła, błagać tego Monarchę potrzeba, aby się ciągle otaczał Ministrami gruntownie Wiadomości, Wyszłość Geniuszu i moc Charakteru posiadającymi *)

*) Principis est Virtus maxima nosse suos.

Bac. Ver. Serm. fid.

ktorzyby się z Sobą zgodnie porozumiewając, *prawiła* Administracyi dostatecznie zgłębiając, z nieugiętą stałością do wykonania, one doprowadzić byli w Stanie; Od Osob u steru Rządu postawionych Szczęście Narodu zależeć będzie. *Opinia publiczna* ten surowy Sędzia wartości osobistej wskazuje naypewniej Mężów do dzwigania Oyczyzny, do tey lub owey części Administracyi publiczney zdatnych, Gdzie tylko na to Uwaga nie zachodzi, gdzie do Urzędów Krajowych nie prawdziwa Wartość i zdolność, lecz Natęctwo, związki przyiazni lub pokrewieństwa drogę torują, gdzie na Stopniowanie w Urzędowaniu względ się nie zachowuje, tam ani ducha publicznego ani porządku ani exekucyi

praw rozsądnie spodziewać się nie można, *) tam Kray do upadku i śmierci polityczney zbliżyć się koniecznie musi. — W Administracyi krajowej toż samo się dzieie co W czasie boju; Liczba, wprawa, ochota i Męstwo walczącego Woyska na nic się nie przyda, jeżeli Wodzowie użyć go i przyzwoicie nim kierować nie są zdolni. Wyrzec się należy, i owej popularney nienawiści względem wszystkich Cudzoziemców bez Excepcyi.

Gdyby przodkowie nasi, gdyby Wielcy Krolewie iak n. p. Bolesław, Kazimierz, Zygmunt i inni

*) Potentiae nimiae Sollecismus est, credere se posse rei finem pro arbitrio assequi, neque tamen media procurare.

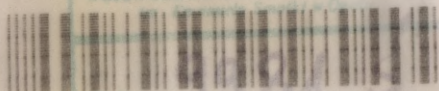
duchem prześladowania tchnęli byli przeciw Niemcom, niewidzielibyśmy żadnego dotąd przemysłu, rękodzieł, Fabryk na Ziemi Polskiej; Ostrożnemi zapewne w przyimowaniu Cudzoziemców osobliwie rodowitych Prusaków do urzędów Krajowych byź należy, ale iest nie rozsądnie i niesprawiedliwie godnych naszego Szacunku i ufności, talenta z znajomością języka Polskiego łączących odrzucać z pogardą, i do opuszczenia Kraju przymuszać. Zapomniemy także o dawnych partyach i nienawiściach, które nas w czasach ginącej Polski różniły, Rząd światły, tęgi, i na wzor Napoleona postępujący każdego użyć i na właściwem miejscu postawić potrafi. —

Przyimiecie godni reprezentanci
 Narodu tę krotką przestrożę którą
 pod światło Wasze poddać postano-
 wiłem, wasze połączone Talenta, Cno-
 ty i Obywatelstwo wezmą, może z
 niey pochop, do zastanowienia się nad
 potrzebami istotnemi Narodu, a dla
 mnie w zaciszu domowym spoko-
 nie żyjącego i niechciwego inney
 Sławy, iak należeć do Narodu na
 Szacunek zarabiać umiejącego, nay-
 słodszą będzie pociechą, gdy Skutek
 deliberacyi i Zgromadzenia się Wa-
 szego odpowie godnie życzeniom
 Mądrego Krola, oczekiwaniu całego
 Narodu, i natężoney Ciekawości
 wszystkich myślących Ludzi w Eu-
 ropie. —

Wojewódzka Biblioteka
Publiczna w Opolu

9981 5

001-009981-00+0

570

99815